

FRA LOVRO

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

GODINA V. Broj 12 Uskrs, 2019.

Cijena 2 KM

Neopraštanje je grijeh koji niječe samu Božju bit

Obilježena obljetnica fra Lovrine smrti

Građani Venezuele mole za zagovor bosanskog
fratra

Vjera da Isus po fra Lovri pomaže

Sveci - moćni zagovornici u nebu

Poštovani čitatelji,

„U svom zemaljskom životu sveci su najljepši uzor dobrote, plemenitosti i djelotvorne ljubavi prema Bogu i bližnjemu, a u nebu su moćni zagovornici svih ljudi, napose onih, s kojima su u rodu po krvi i jeziku. Zato svaki narod želi i radi da Sveta Crkva proglasi što više svetaca iz njegova narodnog krila“ - pisao je 1970. poznati hercegovački franjevac i znameniti povjesničar dr. fra Dominik Mandić o sv. Nikoli Taveliću, nakon što je on uvršten među svece Katoličke crkve.

Hrvati katolici su, bez obzira gdje živjeli - u Hrvatskoj ili u Bosni i Hercegovini - tijekom svoje duge i slavne prošlosti imali mnogo svetih ljudi, prolili potoke krvi u obrani vjere i svoje domovine, imali na stotine mučenika... Pa ipak, uza sve to, do spomenute godine nisu imali ni jednog službeno priznatoga sveca - kaže fra Dominik.

On to objašnjava ovako:

„Krivnja je na nama samima. Hrvati nikad nisu shvaćali kako veliku vrijednost imaju kanonizirani sveci za hrvatski duhovni i narodni život, pa svoje svete ljude i mučenike nisu štovali, niti su radili da budu od Crkve proglašeni svecima. Tek pred početak Drugoga svjetskoga rata počelo se raditi da bl. Nikola Tavelić, jeruzalemski mučenik, bude proglašen svecem kao prvi Hrvat.“

No, bio je to sretni početak jer, Katolička crkva u Hrvatskoj sada ima deset svetaca.

Nažalost, katolička zajednica u Bosni i Hercegovini još uvijek nema sveca koji je rođen, živio i umro na bosanskoherce-

govačkim prostorima. Zato je prije četiri godine pokrenut postupak za proglašenje blaženim i svetim mučenika fra Lovre Milanovića. Upravo on je stavljen pred naše oči kao živo sjećanje i kao prisutni zadatak, jer fra Lovro već više od dva stoljeća živi u vjeri, srcima i štovanju naših ljudi.

Zna se da on, osim svoga imena i svoje trajne svetačke nazočnosti, nije među nama ostavio nikakvih drugih predmetnih svjedočanstava o sebi. Ali su zato ostala njegova dobra djela koja je kroz sve to vrijeme činio; ostali su svjedoci koji su spremni progovoriti o njima; ostali su spomenici njegova štovanja i traje vjernički zanos probuđen pokretanjem kanonskog postupka za njegovim uzdignućem na čast oltara.

Nadajući se da taj zanos još uvijek nije splasnuo i da je svim čitateljima našega glasila doista stalo da taj postupak brzo uspije te preporučujući da svakodnevno molite na ovu nakanu kako bi upravo fra Lovro bio prvi službeno proglašeni svetac ponikao s bosanskohercegovačkoga tla, članovi uredništva daruju vam novi broj fra Lovrina glasnika s pregrštem lijepih tekstova koji vas mogu duhovno obogatiti.

Sretan i radostan Uskrs!

Urednik

Oproštenje uvreda

Tada pristupi k njemu Petar i reče:

“Gospodine, koliko puta da oprostim bratu svomu ako se ogriješi o mene? Do sedam puta?”

Kaže mu Isus:

“Ne kažem ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam.”

Mt 18, 21-35

PAPA FRANJO

(Iz nagovora uz *Angelus* 2013.)

Vjerujem u jedno krštenje za oprostjenje grijeha

U sakramentu krštenja oprosteni su svi grijesi, istočni grijeh i svi osobni grijesi, kao i sve kazne za grijeh. Krštenjem se otvaraju vrata stvarnoj novosti života koji nije opterećen bremenom negativne prošlosti, već je u znaku ljepote i dobrote kraljevstva nebeskog. Riječ je o snažnom Božjem zahvatu u naš život, koji ima za cilj naše spasenje. Taj spasenjski zahvat ne oduzima našem ljudskom životu njegovu slabost – svi smo slabi i svi smo grešnici –; i ne oslobađa nas zadaće da tražimo oprostjenje svaki put kada pogriješimo.

Ne mogu se krstiti više puta, ali mogu više puta pristupiti ispovijedi i obnoviti tako milost krštenja. To je kao da ponovno primam krštenje. Gospodin Isus je tako dobar i nikada se ne umara opraštati nam. I kada se vrata koja nam je krštenje otvorilo da uđemo u Crkvu malo pritrvore, zbog naših slabosti i naših grijeha, ispovijed ih ponovno otvara, upravo zato što je ispovijed poput drugog krštenja koje nam sve oprašta i prosvjetljuje nas da idemo naprijed s Gospodinovom svjetlošću. Idimo naprijed tako, radosni, da bi se život živio radošću Isusa Krista; i to je jedna Gospodinova milost.

Molitva za opraštanje

Pomozi mi, Gospodine, opraštati kao što ti meni opraštaš:

- *oprašitati hitro*, prije no što me zahvati uzbuđenje;
- *oprašitati srcem*, iskrenom voljom, ne tek riječima,
- *oprašitati potpuno*, bez pridržaja i bez uvjeta;
- *oprašitati trajno*, ne vraćajući se na staro;
- *oprašitati iskreno*, kao da nikad nisam doživio uvredu i nepravdu;
- *oprašitati ponizno*, s uvjerenjem da je meni više oprošteno;
- *oprašitati neumorno*, brišući svaki trag.

Gospodine, pomози mi opraštati, da moje oprostjenje bude slično tvojemu.

Jean Galot

Neopraštanje je grijeh koji niječe samu Božju bit

Piše: **prof. dr. fra Ivan Šarčević**

Opraštanje je vrhunac ljubavi i vjere. Naravno, nikomu se opraštanje ne može propisati, jer je to krajnje slobodni i osobni čin i on traje čitava života. Jer ponekada mislimo da smo oprostili nanesene povrede ili da smo zacijelili rane naše grešnosti, a onda odjednom, nenadano, njihova gorčina iz nas provre kao užarena rijeka. To govori da smo mi nedovršena bića i da se čovjek uči vjerovati i živjeti čitava života.

Pa i ako ne možemo oprostiti, bilo bi i ljudski a pogotovo vjernički i kršćanski ispravno da se onda ne smatramo savršenim ljudima i pravim vjernicima, kako se to često događa i u naše vrijeme. Nema ništa poraznije nego susresti vjernike koji mrze a smatraju se dobrim vjernicima. Nema izopačenijeg lica vjernika od onoga koje stoji pred oltarom, pred Bogom, bez zahvalnosti za darovanu ljubav ili kad u svojoj umišljenoj pravednosti – kao onaj farizej iz evanđelja – *prezire* i *mrzi* one koji mu ništa nisu zlo i loše učinili. A takvih nas je danas prepun svijet.

Ako smatramo da je najuzvišenije Božje svojstvo njegova milost, milosrđe i opraštanje naših krivnji, onda i ostvarenje ljudskosti i vjere nema drugoga puta nego puta milosrđa i opraštanja grijeha drugima.

Nažalost, mi ljudi ostajemo u svome, mogli bismo kazati, prirodnom stanju, stanju isključivosti, mržnje i osvete, jer smatramo da je opraštanje grijeha i krivnji drugima izraz slabosti, čin naivnosti. Čak i onu Isusovu molitvu s križa da Otac oprostí njegovim protivnicima i neprijateljima jer ne znaju što rade, želimo uniziti u svoje prirodno stanje ili podići u nebesa, kazati kako je to božanski a ne ljudski čin, samo da nas ne bi dotakao Isusov zahtjev da ga i u opraštanju grijeha moramo doslovno nasljedovati.

Dakle, nigdje se tako snažno kao u opraštanju grijeha ne očituje naša vjera. Zato s pravom možemo ustvrditi da su vrlo rijetki praktični vjernici i da se i danas ostvaruje ona prorokova riječ kako štuje Boga samo jezikom i usnama a srce, praksa nam je daleko od Boga.

FRANJEVCI BOSNE SREBRENE MUČENICI I SVJEDOCI VJERE (II.)

Fra Nikola Tavelić (1340.-1391.)

Piše: **dr. fra Marko Semren**

Nikola Tavelić rodio se oko 1340. god. u Šibeniku i potomak je poznate šibenske plemićke obitelji Tavilića. Kao mladić stupio je u franjevački red i postao svećenik. Svoju svećeničku i redovničku misiju čitavim svojim bićem provodio je u Bosni. Njegov misionarski rad od dvanaest godina toliko ga je usavršio da je bio spreman i mučeničkom krvlju posvjedočiti za onoga za koga je živio.

Djelovanje u Bosni i mučeništvo u Svetoj Zemlji

Njegovo djelovanje u Bosanskoj vikariji dogodilo se u vrlo teškom razdoblju za čitavu Kataličku crkvu, u razdoblju velikog zapadnog raskola od god. 1378. do 1417., kada su bila dvojica papa: Urban VI. i Klement VII. Urbana VI. kao papu priznavao je veliki dio talijanskih republika, srednja i istočna Europa, a Klementa VII. su prihvatile Francuska, Španjolska, Škotska, Napuljsko kraljevstvo i pokoja europska biskupija.

Raskol je duboko pogodio i Bosansku vikariju, koja je imala veliki dio misionara koji su potjecali iz različitih europskih zemalja i svaki je slijedio stav vlastite zemlje i vlastite provincije. Neki se misionari fratri u to vrijeme vraćaju u svoje provincije. U to vrijeme fra Nikola Tavelić i njegov subrat fra Deodato iz Ruticinija, član akvitanske provincije u Francuskoj, poslije

dvanaest godina djelovanja u Bosanskoj vikariji odlaze god. 1383. ili 1384. u Svetu Zemlju, tj. u Jeruzalem i nastanjuju se u samostanu na Sionu.

Sv. Stolica je još god. 1342. povjerila franjevcima na brigu sveta mjesta.

Ondje fra Nikola i njegov subrat daju i svjedočanstvo krvlju za ono što su živjeli i propovijedali, naglašavajući da je misija životni stav. Zato 11. studenog 1391. propovijedaju pred Saracenicima, koji ih osuđuju i 14. studenog 1391. ubijaju bacivši njihova tijela u oganj.

O ovoj mučeničkoj smrti izvijestio je fra Gerard Calvet (+1398.), gvardijan samostana na Sionu i upravitelj cijele Sv. Zemlje koji je i sam bio prisutan. Poslao je prvi izvještaj konzulu u Damask (20. siječnja 1392.), a zatim i druga dva. Do danas se sačuvalo pet takvih izvještaja: dva u Vatikanu i po jedan u Generalnoj kuriji Franjevačkog reda u Rimu, Sveučilišnoj knjižnici u Leipzigu i franjevačkom samostanu u Šibeniku. Štuje se odmah kao Božji ugodnik, a 6. lipnja 1889. papa Lav XIII. proglašava ga blaženim. Papa Pavao VI. 21. lipnja 1970. fra Nikolu Tavelića proglašava svetim kao i njegova subrata fra Deodota iz Ruticinia, drugog sveca koji je djelovao u Bosni, a o njegovu se životu do sada nije pronašlo nešto više.

Papa Pavao VI. o mučeništvu fra Nikole Tavelića i fra Deodata

Evo odlomka iz Djela pape Pavla VI.:

„...Vođeni takvom odlukom, tj. da služe dobru nevjernika, savjetovavši se prije dugo s razboritim i mudrim ljudima, da ne bi počinili nešto što se protivi istini i dužnoj ljubavi prema svakome, pođu k najvećoj muslimanskoj, tzv. Omarovoj džamiji, a zatim do stana državnog službenika, pučki rečeno *kadije*, koji je vršio vjersku upravu u gradu, da u djelo provedu stvorenu odluku. Bio je to dan 11. mjeseca studenog god. 1391. Slavio se blagdan, pučkim jezikom nazvan *Kurban Bajram*, uz veliko sudjelovanje svijeta. Ušavši u kuću državnog službenika, sasvim slobodno i smjelo stanu govoriti o uzvišenom i spasonosnom Kristovu nauku, kojem treba potpuno zapostaviti onaj koji je Muhamed uveo. Franjevce je u govoru jačala najbolja nada da će se slušatelji, obasjani Božjim svjetlom, konačno prikloniti štovanju jednoga Boga i njegova Sina, Otkupitelja ljudi. Ujedno ih je 'vodio neki zanos i žar da za istinitost kršćanske vjere podnesu mučeništvo. I takovo ih očekivanje nije prevarilo.

Čuvši napad na svoj zakon, prisutni se silno rasrde na propovjednike evanđelja, osobito *kadija*, koji je odmah nastupio kao sudac i govorio Božjim ljudima da opozovu što su rekli, štoviše da odstupe od buntovne kršćanske sekte; ako to ne učine, morat će umrijeti. Kad su braća ostala postojana u Kristovoj vjeri, sudac ih je osudio na smrt. Nevjernici odmah divljački navale na njih i stanu ih tući. Tri su dana Kristovi borci trpjeli različite najstrašnije muke. Zatim su odvedeni pred građanski sud, da, navodno, odgovaraju javno za zločinstva. Opet su izjavili da je Krist Sin Božji. Kad je bila izrečena smrtna osuda, mnoštvo, još žešće raspaljeno srdžbom i beskrajnom mržnjom, navali na njih mačevima, sasijeku ih, bace na lomaču i raznesu, da njihov pepeo kršćani ne bi možda sačuvali i štovali“.

POSTUPAK BEATIFIKACIJE I KANONIZACIJE U KATOLIČKOJ CRKVI (IX.)

Druga faza postupka: Proces u Kongregaciji za kauze svetih

Nakon što se završi dijecezanski istražni postupak neke kauze, svi spisi i isprave se prosljeđuju Kongregaciji za kauze svetih na daljnje postupanje

Piše: **prof. dr. fra Velimir Blažević**

Podtajnik Kongregacije treba provjeriti jesu li sva istraživanja dijecezanskog postupka obavljena prema važećim propisima, i o tome izvijestiti na redovnom sastanku. Ukoliko se utvrdi da je sve obavljeno na propisan način, na sastanku se određuje izvjestitelj sa zadatkom da s vanjskim suradnikom izradi poziciju ili podnesak, tj. sintezu dokumentacije koja dokazuje herojsko vršenje kreposti ili mučeništvo.

Mišljenje teologa savjetnika

Ta se pozicija potom podvrgava ispitivanju devetorice teologa savjetnika. Njihova je zadaća da, zajedno s promicateljem vjere, prouče kauzu i, ako ima prijepornih teoloških pitanja, da ih temeljito ispituju prije nego dođe do rasprave i glasovanja o bitnom predmetu na posebnom sastanku.

Konačno mišljenje teologa savjetnika, zajedno sa zaključcima promicatelja vjere, predaju se potom na ispitivanje i prosudbu kardinalâ i biskupâ, članova Kongregacije. Ako je mišljenje teologa stručnjaka, a

zatim kardinalâ i biskupâ o herojskom vršenju kreposti povoljno, prefekt Kongregacije predstavlja rezultat cjelokupnog tijeka kauze Svetom Ocu, i on daje odobrenje i ovlašćuje Kongregaciju da se sastavi odgovarajući dekret, koji se potom javno pročita i objavi.

Kada se radi o ispovjedatelju, tj. osobi koja je svjedočila svoju vjeru uzornim kršćanskim životom, da bi mogao biti beatificiran, traži se jedno čudo po zagovoru dotičnog sluga Božjega, koje se dogodilo poslije njegove smrti. Izvjestitelj koji je za to određen treba pripremiti odgovarajuću poziciju, i ona se razmatra na sastanku stručnjakâ (liječnikâ, ako se radi o ozdravljenjima), čija se mišljenja i zaključci iznose u iscrpnu izvještaju. O predloženom čudu se najprije raspravlja na posebnom sastanku teologa stručnjaka, a nakon toga na sjednici kardinalâ i biskupâ. Ako je mišljenje stručnjakâ (liječnikâ), a zatim i kardinalâ i biskupâ povoljno, prefekt Kongregacije slučaj predstavlja Svetom Ocu, i on daje odobrenje i ovlašćuje Kongregaciju da se sastavi dekret o priznanju čuda.

Za proglašenje blaženim nekog mučenika nije potrebno nikakvo čudo.

Čudo – uvjet za proglašenje svetim i blaženim

Nakon što budu sastavljena i proglašena oba dekreta, tj. o herojskim krepostima sluga Božjega i o čudu po njegovu zagovoru, Sveti Otac odlučuje i dopušta da se dotični sluga Božji ubuduće naziva *blaženim*, i da se može javno slaviti njegov spomen na određeni dan, te na mjestima i na način određen kanonskim propisima.

Službenici Istraživanja u postupku sluge Božjega fra Lovre Milanovića (fra Ivan Sesar, mons. Mato Zovkić i fra Danimir Pezer) sa župnikom fra Jozom Puškarićem u D. Tramošnici

Za kanonizaciju ili proglašenje nekog blaženika svetim, traži se još jedno čudo koje se dogodilo poslije beatifikacije, i pripisuje se zagovoru blaženika. Čudo se traži i kada se radi o proglašenjem svetim nekog mučenika. Način utvrđivanja čudesa jednak je onom za beatifikaciju.

Sa činom kanonizacije i proglašavanjem nekoga *svetim*, a koje vrši osobno Sveti Otac, dopušta se javno štovanje sveca u cijeloj Crkvi i njegovo se ime unosi u opći kalendar Crkve.

Završna riječ

Prikaz biskupijskog ili eparhijskog postupka istraživanja u kauzama svetih o krepom životu ili o mučeništvu sluge Božjega ovim je u osnovnim crtama zaokružen. O drugoj fazi postupka, koja se odvija u Kongregaciji za kauze svetih, samo je kratko naznačeno koja je uloga te Kongregacije, i koji je predmet njezina provjeravanja i utvrđivanja.

Cilj nam je bio, prije svega, informirati o tome tko se može proglasiti blaženim i svetim u Katoličkoj crkvi, a zatim i što se sve mora ispitati i pouzdano utvrditi ili dokazati. Uglavnom smo prikazali tko i što treba činiti. Kako, pak, određene čine obaviti ili neki spis sastaviti, nismo o tome posebno govorili, jer onaj koga zanima, a posebno oni koji su, ili će kao službenici biti uključeni u sam postupak, detaljnije i podrobnije naputke mogu naći u dokumentima Kongregacije za kauze svetih: *Instructio ad peragendas Inquisitiones dioecesanarum vel eparchiales de Causis Sanctorum: Sanctorum Mater* (Uputa za provođenje biskupijskih ili eparhijskih istraživanja u kauzama svetih: *Majka svetaca*), prevedenim i objavljenim također na hrvatskom jeziku, u izdanju *Glasa Koncila*, Zagreb, 2013. A u tom hrvatskom izdanju doneseni su i primjeri većine potrebnih obrazaca za sastavljanje isprava koje su sastavni dio spisâ postupka.

/Kraj/

Fra Lovrino ubojstvo i Prvi srpski ustanak

Piše: **Mirko Filipović**

Fra Lovro Milanović ubijen je 3. veljače 1807. godine u Starom selu kod Gradačca. Njegova nasilna smrt nema opravdanja, jer je nevin stradao, ali može imati kontekst u događanjima toga doba iz kojih je moguće, možda, razumjeti zašto se dogodila, odnosno zašto se mogla dogoditi.

Širi kontekst fra Lovrina ubojstva

Širi kontekst je, naravno, tadašnje stanje u osmanskome carstvu, koje je tada u dubokoj krizi i nastoji reformama iznaći izlaz i održati se. Zbog najavljivanih i činjenih reformi nastaju pobune protiv središnje vlasti svih onih koji su reformama gubili stare privilegije. Najžešći otpor pružali su janjičari, članovi specijalnih jedinica koje su nekada bile udarna osvajačka snaga turskoga carstva. Jedna takva pobuna, zapravo pravi državni udar, dogodila se u beogradskom pašaluku, kada su janjičari 1801. godine pogubili beogradskog vezira Hadži-Mustafa pašu i pašaluk podijelili na četiri dijela među četvoricom dahija, janjičarskih zapovjednika. Provođeci nasilnu uspostavu svojih povjerenika do najnižih upravnih struktura pašaluka, sprovodili su težak teror protiv dotadašnje vlasti i njezinih pristaša i protiv raje i njihovih knezova.

Nakon tzv. sječe knezova Srbi su 14. veljače 1804. digli ustanak, u čemu ih je u početku čak podržavala središnja vlast iz Istambula. No, kad su ustanici počeli provoditi nad muslimanskim stanovništvom osvojenih naselja gori teror od janjičara, krenula je akcija gušenja toga Prvog srpskog ustanka. Ali ustanici su uspijevali, jedan po jedan, osvajati sve veće srbijanske gradove, a prvi veliki pokušaj bosanskih begova da smire Srbiju završio je u kolovozu 1806. neuspjehom na mišarskom polju kod Šabca, što je srpske vođe ustanka osokolilo na dalje akcije. Vjetar u leđa bio im je početak novog rusko-turskog rata u prosincu 1806., jer je do tada Rusija smirivala srpske bojovnike i prijetila da im neće dati nikakvu podršku, budući da je tada bila u savezništvu s Turskom protiv Napoleona.

Srbi su 1806. godine opsjedali Šabac, a u ožujku 1807. ušli su u Beograd i ondje, ni samo mjesec dana nakon fra Lovrine smrti, počinili takav pokolj muslimanskog stanovništva kakav do tada nije zabilježen i koji se, po nekima, može usporediti s nedavnim genocidom u Srebrenici.

Ciljevi i posljedice ustanka

Prema procjenama povjesničara, u Beogradskom pašaluku živjelo je u to doba i do 200.000 Turaka. Pravi, zapravo, Turci bili su samo paše, vojni zapovjednici i jedan dio činovništva, sve ostalo su bili islamizirani Srbi i drugi okolni narodi, od kojih je najviše bilo koloniziranih muslimana iz Bosne i Herce-

govine, koji niti su govorili niti razumijevali turski. Cilj i plod ustaničkih osvajanja bilo je zaista potpuno istrebljenje muslimanskog stanovništva.

Beograd je tada imao oko 25.000 stanovnika, 14 džamija, jednu pravoslavnu crkvu i jednu sinagogu. Do godine 1813., kada je turska vojska (uglavnom iz Bosne) ponovno zauzela Beograd, iz njega je nestalo svih muslimana i uglavnom sve džamije su bile porušene. Tako je bilo i s drugim gradovima. Valjevo je npr. imalo do 3.000 muslimanskih i samo 200 kršćanskih kuća i čak 24 džamije. Nakon ustanaka, godine 1826. u njemu je bilo samo 30 muslimanskih kuća, a 150 srpskih. Užice su imale i do 5.000 muslimanskih kuća, a prigodom ustaničkog osvajanja u lipnju 1805. sve su bile spaljene.

Sve se to događalo relativno blizu fra Lovrine pogibije. Moguće je zamisliti napetost i frustriranost posavskog muslimanskog stanovništva, od kojih su mnogi morali sudjelovati u vojnama na srpske ustanike ili dočekivati protjerane muhadžire (izbjeglice) iz Srbije. Važno je također znati da su srpski aktivisti na ustanak dizali i Srbe i s ovu stranu Drine, namjeravajući Srbiji odmah priključiti ne samo dijelove bosanskog pašaluka (elajeta) s područja današnje Srbije, nego i čitavu zvrničku nahiju i dijelove oko Bijeljine, a hercegovačkim Vlasi i Srbima poručivali su da se obavezno dignu na ustanak a oni će im za dan-dva doći u pomoć i tako osvojiti cijelu Bosnu.

Premda katoličko stanovništvo u Bosanskoj Posavini ni na koji način nije bilo povezano sa srpskim ustaničkim ciljevima, ono je ipak bilo kršćansko, a to znači u očima mnogih muslimana jednako neprijateljsko kao i Srbi s onu i s ovu stranu Drine. U tom kontekstu moguće je bar malo shvatiti činjenicu da fra Lovrino ubojstvo nije izazvalo gotovo nikakvu pozornost u onodobnoj gradačačkoj muslimanskoj javnosti i zašto je ubojica bio kažnjen tek oduzimanjem službe nadglednika imanja bega Gradašćevića.

Fra Ivan Frano Jukić

Status raje

U otomanskome imperijalnom sustavu, zasnovanome na islamu kao državnoj religiji, status punopravnih građana bio je rezerviran za muslimane, dok se drugima (pripadnicima monoteističkih religija – u Bosni pravoslavcima, katolicima i Židovima), uz plaćanje posebnih poreza, priznavao drugorazredni status toleriranih, *štićenih*. U dugim stoljećima, kako je padala moć i tamnio sjaj Imperija, ovaj odnos je u Bosni i Hercegovini doživljavao stalno degradiranje, osobito kroz sve veće bogaćenje i silničko osamostaljivanje muslimanske velikoposjedničke klase, praćeno sve težim socijalnim i životnim položajem inovjerne raje. (U 19. stoljeću zabilježena je izreka koja plastično ocrtava taj odnos: “*Raju je Bog stvorio da Turcima hizmet čini*”) (hizmet=služenje).

Fra **Ivan Frano Jukić** 1850. godine u ime katolika i pravoslavaca sastavlja memorandum za građansku ravnopravnost i upućuje ga sultanu **Abdul Medžidu**. Već u prvoj točki tih zahtjeva sažeta je politička suština: “*Da se više ne zovemo raja, već građani i državljani celokupnog turskog carstva...*” Nesnosno socijalno stanje, uz mnogobrojne političke pretenzije i kombinacije izvana, dovelo je do velikoga bosanskohercegovačkog ustanka, koji je po nekim procjenama uzeo 200.000 žrtava i trajao od 1875. do 1878. godine, kada je prekinut okupacijom Austro-Ugarske po odluci Berlinskoga kongresa.

NA DAN MUČENIŠTVA

Obilježena obljetnica fra Lovrine smrti

Svečano je bilo u župi svetog Ivana Krstitelja u Donjoj Tramošnici, u nedjelju 3. veljače na spomendan svetoga Blaža, biskupa i mučenika. Ponovno su brojni vjernici i hodočasnici, kako to biva na ovaj nadnevak svake godine, došli na svetu misu koja već godinama ima posebnu nakanu, a to je okupiti vjernički puk da u što većem broju u prigodi 211. obljetnice njegove mučeničke smrti te svojim molitvama i zajedništvom otrgnuti zaboravu duhovnoga velikana ovoga kraja – slugu Božjega fra Lovru Milanovića.

Snažne molitve, zavjeti, hodočašća i brojni pobožni običaji koji se polagano

ukorjenjuju u narodu – a koji su dobili snažan zamah otkako je u veljači 2015. godine započeo proces za fra Lovrinu beatifikaciju i kanonizaciju – s vremenom su prerasli u pučku pobožnost koja već sada znači mnogo za vjernički život ljudi tog posavskog područja i fra Lovrinih štovatelja koji se onamo kao rijeke slijevaju sa svih strana. Brojna su uslišanja, potrebe, zahvale i želje povezane s fra Lovrom Milanovićem, njegovim životom i svim onim što običan narod, redovito, zna prepoznati kao nešto iznimno, a ujedno i svakidašnje, onim što se u Crkvi događalo tijekom brojnih stoljeća kada su kršćani svjesno davali vlastiti život za Krista i postajali dijelom brojne nebeske vojske mučenika.

Ovogodišnju je svetu misu posvećenu sluzi Božjem fra Lovri Milanoviću predvodio fra Marko Lovrić, župnik tuzlan-

Slavlje mise predvodio je fra Marko Lovrić, župnik u Šikari kod Tuzle

ske župe Šikara, u zajedništvu s još devet svećenika i brojnim vjernicima. Riječi pozdrava i dobrodošlice pred početak misnog slavlja uputio je svima domaći župnik fra Jozo Puškarić, ne skrivajući radost što fra Lovro ne prestaje okupljati svoje vjerne štovatelje i kako kažu parafrazirane riječi pjesme posvećene ovoj Božjem miljeniku – „donositi Isusa i nama“. Posebno je pozdravio hodočasnike u velikom broju iz župa Šikara, Tuzla i svoje domaće župljane, za koje je rekao da su svjesni važnosti ovoga dana, jer mnogi od njih dođu na jedan dan izdaleka „kako bi obnovili sjećanje na fra Lovru“.

Fra Marko je propovijedajući o fra Lovrinu životu kazao kako je on dio naše burne povijesti koju su obilježile brojne žrtve i životi položeni za svetu vjeru.

- Povijest i sadašnjost naše Crkve – posebno na ovim našim prostorima – do-

voljno svjedoče o tome da je Crkva uvijek bila Crkva mučenika. Tako i naš fra Lovro zauzima posebno mjesto i u našoj mjesnoj Crkvi, ali zauzima sve više i mjesto u srcima svih nas, i to je ono najvažnije... Živeći u luksuznom i modernom vremenu, često zaboravimo razmišljati o mučeništvu i pri tome zaboravimo odabrati mučenika za životni uzor, a fra Lovro je

Molitva za fra Lovrino proglašenje svetim

bio iz našega kraja – rekao je fra Marko, dodajući kako je u vremenu kada mnogi žele napustiti našu zemlju posebno dobro prisjetiti se da nam fra Lovrin primjer može pomoći.

Nakon svete mise je prigodnim govorom nazočne pozdravio i vicepostulator u kauzi fra Lovre Milanovića, fra Marijan Karaula te predvodio molitvu za fra Lovrino proglašenje blaženim odnosno svetim.

Nadati se da će vjernici prepoznati važnost fra Lovre Milanovića za naš narod i da će se naše molitve, nošene istinskom željom za konačnom kanonizacijom prvog sveca u Bosni i Hercegovini, još više uzdizati k nebu, a naše zajedničko sjećanje obnavljati spomen na tog velikog čovjeka.

Tekst: **Mladen Bosankić**

Fotografije: **Brankica Lukačević**

Liturgijsko pjevanje animirao je Zlatko Špoljarević iz Tuzle

PSALAM 50.

MISERERE

*himn raskajanog grešnika
milosrdnom Bogu*

Smiluj mi se, Bože, po milosrđu svome,
po velikom smilovanju izbriši moje
bezakonje!

Operi me svega od moje krivice,
od grijeha me mojega očisti!

Bezakonje svoje priznajem,
grijež je moj svagda preda mnom.

Tebi, samom tebi ja sam zgriješio
i učinio što je zlo pred tobom:

pravedan ćeš biti kad progovoriš,
bez prijekora kad presудиš.

Evo, grešan sam već rođen,
u grijehu me začeo majka moja.

Evo, ti ljubiš srce iskreno,
u dubini duše učiš me mudrosti.

Poškropi me izopom da se očistim,
operi me, i bit ću bjelji od snijega!

Objavi mi radost i veselje,
nek' se obraduju kosti satrvene!

Odvrti lice od grijeha mojih,
izbriši svu moju krivicu!

Čisto srce stvori mi, Bože,
i duh postojan obnovi u meni!

Ne odbaci me od lica svojega
i svoga svetog duha ne uzmi od mene!

Vrati mi radost svoga spasenja
i učvrsti me duhom spremnim!

Učit ću bezakonike tvojim stazama,
i grešnici tebi će se obraćati...

***Gospin plač* - pjesma po mjeri narodne duše**

Jedno od najpoznatijih djela crkvene literature kroz zadnja dva stoljeća u hrvatskom narodu jest *Muka G. N. Isusa Krista i plač Majke njegove* ili kraće *Gospin plač*.

Ta se knjiga pojavila 1735. godine i doživjela je veliki broj izdanja. U Bosni je godine 1982. izašlo iz tiska 36. izdanje, a u Dalmaciji, Slavoniji i drugim hrvatskim krajevima, još barem toliko. U prvoj polovici 20. stoljeća *Gospin plač* fra Petra Kneževića bio je tako raširen po Bosni da se pjevao ne samo u crkvi na Veliki Petak, nego često i po kućama. Poznato je da su u Varešu po dvojica mladića u kavani (poznatoj *Vukovoj kavi*) pjevala *Gospin plač*. Za to vrijeme ostali gosti bi slušali i promišljali muku Isusovu.

„*Gospin plač* je dosta duga pjesma u obliku dijaloga, na način crkvenog igrokaza, u kojoj se prikazuje Kristova muka

i osobito boli njegove majke. Sastoji se od 1430 stihova poredanih u kitice od četiri stiha, a svaka dva stiha tvore srok (rimu). Upotrijebljeni su stihovi od osam slogova, koji su pogodni da se izrazi brza radnja i veća čuvstvenost. Uloge su podijeljene na četiri osobe: pisca, Isusa, Mariju i Ivana. Time je postignuta raznolikost i dramatičnost: pisac izlaže radnju, a pojedine osobe izražavaju svoje misli i čuvstva. Pjesnikov je cilj bio: omogućiti slušateljima ili čitateljima da dožive Kristovu muku i da suosjećaju s patnjama njegove majke, pa da ih tako gane na ljubav, kajanje i pokoru.“

Jezik ovoga spjeva, napisanog sredinom 18. stoljeća, odlikuje se začudnom jasnoćom. Premda je sastavljen u Dalmaciji, od autora Dalmatinca i pisan izvorno ikavicom, brzo je uhvatio jake korijene u Bosni. Stihovi *Gospina plača* obojeni bosanskim narodnim melosom izrodili su nekoliko različitih napjeva. Danas su nam poznati fojnički, kreševski, vareški, travnički i livanjski napjev.

Tradicija pjevanja *Gospina plača* i danas živi u mnogim župama u Bosni. Važno je još spomenuti kako *Gospin plač* fra Petra Kneževića nije prvo djelo takve vrste. Prije njega *Gospin plač* u svom *Nauku krstjanskom* 1616. godine objavio je fra Matija Divković. Njega je slijedio fra Tomo Babić sa svojim *Plačem* u djelu *Cvit razlika mirisa duhovnoga* 1726. godine, ali daleko najveću popularnost postigao je *Gospin plač* fra Petra Kneževića.

Franjevačka prisutnost

Prema članku fra Ignacija Gavrana

„Pjesma po mjeri narodne duše“

u: *Putovi i putokazi II.*

Mučenica Ana Pavlović

*Krajiška Diva Grabovčeva ili Jela
iz Krivodola*

Katolici ramskog kraja, a i šireg okruženja, znaju za Divu Grabovčevu, mučenicu za obranu svoga djevičanstva u 17. st. S koljena na koljeno prenosi se usmena predaja o tome kako je Turčin Tahirbeg s Kupresa htio katoličku djevojku Divu uzeti za ženu, a pošto se ona nije htjela udati za njega, dok je čuvala ovce u Vran planini, Tahirbeg ju je pokušao na silu ugrabiti i odvesti, a kad se ona tomu oduprla, on ju je ubio. Na tom mjestu je i sahranjena, i tu se nalazi uređeni *Divin grob*.

A u Hercegovini se zna za Jelu iz Krivodola, u župi Kruševo, mučenicu za djevičanstvo, s početka 18. st.. Na nju su kod ovaca u ogradi *Gabruša*, u prolazu preko Krivodola, naišli Turci, i htjeli su je silovati. Ona im se oduprla, i kad nisu uspjeli u svojoj namisli, ubili su je. Jela je na istom mjestu u *Gabrušinoj* ogradi pokopana, i tu stoji *Jelin grob*, od nedavno nanovo uređen.

Bilo je u Bosni i Hercegovini, u daljnjoj i bližoj prošlosti, i niz drugih, poznatih i nepoznatih djevojaka mučenica, ubijenih u obrani djevojačke časti. Jedna od njih je i Ana Pavlović iz sela Žune, koje je ranije pripadalo župi Volar, a danas je u sastavu župe Ljubija/Raljaš u Banjolučkoj biskupiji..

Rođena je 21. kolovoza 1894., od roditelja oca Mate Pavlovića i majke Mare r. Marijanović. Kao dan njezine smrti u *Matici umrlih* navodi se 20. srpnja 1917., dan sahrane 25. srpnja, a mjesto pokopa groblje u Žunama. Sahrana je obavio mjesni župnik fra Blaž Čengiđ, koji je u *Matici umrlih* ostavio i zabilješku o Aninom mučeništvu, sastavljenu

Groblje u selu Žune, župa Ljubija, u kojem je pokopana mučenica Ana Pavlović Photo: Ilija Piličić

odmah nakon sahrane. Tu zabilješku prenosim u cjelovitom i doslovnom obliku.

„Ova djevojka Ana Pavlović čuvala je goveda na njivi i po šumici blizu kuće Ive Komljenovića Franjina, na Krečanama. Tude su je napali ratni zarobljenici, koji su radili na rudani – Bergverk – i otale pobjegli. Koje su narodnosti ti zarobljenici, nije točno poznato, jedni kažu da su to bili Talijani, a drugi opet tvrde da su to bili Srbijanci. Oni zlikovci najprije su djevojku silili na blud, no pošto se je energično branila i pobjegla od njih, bježeći preko plota nesrećom zapela joj haljina i pala je preko plota, u to su je oni neljudi dostigli. Odvukli su je u šumu, najprije ju zadavili stegnuvši joj konopac oko vrata, pa onda ju oskvrnuli – to je činilo njih više na izmjenice. Poslije ovog svog bezbožnog djela, podigli su joj košulju i svezali više glave na izvratice ostavivši dolnje tijelo djevojke skroz golo. Djevojka je 5 dana ležala na istom mjestu dok nije prispjela komisija na razvidbu.

Ova je bila upravo mučenica djevičanske krijeposti. O quam pulchra est casta generatio illius, quoniam apud Deum nata est et apud homines cum claritate, immortalis est enim memoria.“ /U prijevodu na hrvatski to

bi glasilo: *O kako je lijep čist naraštaj, jer je rođen kod Boga i slavan kod ljudi, besmrtnan je pak njegov spomen.* Riječi uzete iz Vulgate, Knjiga mudrosti, 4,1/.

Dok se „saznanja“ vezana za gore spomenute Divu Grabovčevu i Jelu iz Krivodola oslanjaju ponajviše na usmenoj predaji, za Anu Pavlović imamo vjerodostojne podatke iz prvorazrednog pisanog izvora, koje nije ostavio netko nepoznat i na temelju glasova koje je negdje čuo, nego ih je, kao živi svjedok, pribilježio tadašnji župnik, i to odmah iza upisa smrti u *Matici umrlih*, i samo nekoliko dana nakon što se zločin dogodio.

Fra Velimir Blažević

Fra Augustin Augustinović

Građani Venezuele mole za zagovor bosanskog fratra

Prema informaciji Radio Marie Venezuele, ovih se dana u župama Capaya, Caucagu i Carizal posebno zaziva ime “malenoga” (niskog rasta) fratra iz bosanske Posavine, jer politička kriza u Venezueli poprima sve veće obrise, a narod ovoga dijela Venezuele još uvijek pamti negova svetačka djela i već ga sada smatraju svecem.

U jeku političke krize u Venezueli ondašnji se narod ponovno prisjetio fra Augustina (Ante) Augustinovića, franjevca misionara iz Bosanske Posavine (rođen 1917. godine u Prijedoru kod Brčkog), koji je davne 1951. godine napustio mjesto profesora Novoga zavjeta

u Jeruzalemu i otišao u Venezuelu i tamošnje župe propovijedati Isusa Krista.

Njegovo ime ovih se dana često spominje u molitvi napisanoj 1997. godine, kada je i započeo postupak proglašenja Slugom Božjim od strane tamošnjeg ordinarija. Naime, sam je fra Augustin u Venezueli proveo 47 godina, a ondje je i umro na glasu svetosti 1998. godine. Uz plodan pastoralni rad (župnikom je u 47 godina bio u tri župe), podizao je škole, bolnice, domove, brinuo se o časnim sestrama, a posebno je poznat po svom književnom i znanstveno-teološkom radu, ali i kao jedan od pokretača malog tečaja kršćanstva *Cursillo* u Venezueli.

Napisao je veliki broj djela na španjolskom jeziku, a na hrvatski do sada su mu prevedene dvije knjige priča: *Priče iz doline* i *Od obale... do obale*. U znanstveno-teološkom smislu posebno mu je cijenjeno djelo *Povijest Isusova*, koje je prevedeno na 32 strana jezika. Izvorno je pisano na španjolskom, a autor ga je osobno preveo na hrvatski jezik. Nekoliko originalnih fra Augustinovića djela na španjolskom jeziku nalazi se u Republici Hrvatskoj, a u pripremi je i drugo prošireno izdanje knjige *Malenošću do nebeskih visina*, koje govori o njemu.

Franjevačka prisutnost

Ministranti za fra Lovru

U sklopu programa bratstva Frame i zajednice poslužitelja oltara (ministranata) u župi Domaljevac postoji kreativna sekcija pod nazivom *Ideja više*. Zadaća je članova ove sekcije izrađivati i oblikovati plakate, oblikovati kratke misli, citate i izreke iz Svetoga pisma ili života svetaca. Cilj sekcije je staviti se u službu Božju i širiti kratke poruke koje govore mnogima da Bog srcu govori trajno, blago, nježno, strpljivo, poticajno, primjereno i da je pun ljubavi i smilovanja.

Posebno do izražaja dolazi kreativnost naših ministranata, koji veoma rado sudjeluju

u širenju vijesti i svijesti o mučeničkoj smrti i svetosti sluge Božjega fra Lovre Milanovića. Prigodom izlaska svakoga novoga broja glasnika *Fra Lovro* rado uzimaju u svoje ruke glasilo te nakon misnog slavlja odmah idu na ulaz ispod trijema župne crkve kako bi vjernicima ponudili i podijelili svaki novi broj glasila, ne samo da ga uzmu u svoje ruke za gledanje nego i za čitanje i promišljanje te na taj način doprinesu širenju informacija o fra Lovri i molitve za njegovo proglašenje blaženim.

Ovo je svijetli primjer kako i oni najmlađi mogu postati glasnici svetosti posebno onih svijetlih likova naše bosanske povijesti koji su položili svoj život za vjeru u Boga.

Fra Bono Kovačević

Dva groba i otrov

Osim što nas želja za osvetom spušta na razinu onih koje preziremo, istraživanja su dokazala da osveta zapravo pojačava stres te šteti našem imunom sustavu i zdravlju. Dakle, Konfucije je imao pravo kada je savjetovao da prije nego što krenemo na put osвете trebamo iskopati dva groba.

Naime, zadržavanje zamjerki, srdžbe, tuge te ostalih osjećaja i misli povezanih sa situacijom može poremetiti rad endokrinog sustava te prouzročiti povišeni krvni tlak, ubrzano disanje te poremećaje spavanja. Nekada, zbog situacija u kojima smo bili povrijeđeni i izgubili povjerenje u ljude, zaziremo od društve-

nog života, tj. pogoršava se kvaliteta međuljudskih odnosa. Posljedice neopraštanja na naše zdravlje najbolje možemo usporediti sa situacijom kada netko popije otrov i čeka da onaj drugi, onaj kojemu ne možemo i nada sve ne želimo oprostiti, od otrova strada. No, tko doista strada? Taj otrov možemo poistovjetiti sa svim toksičnostima koje se razvijaju u nama – i u umu i u tijelu. Dakle, sam čin (ne)opraštanja najviše utječe na nas same.

SENSA - Ljepota opraštanja

MOLITVA

sluzi Božjem fra Lovri Milanoviću za bolesnike

Milosrdni Bože,

fra Lovro je služio tebi i bližnjima.

Dok je obavljao svoju svećeničku službu pohađanja bolesnika i dijeljenja utjehe vjere, prekinut je njegov mladi život u napunu snage.

Po mučeničkoj smrti prinio ti je svoj život kao žrtvu.

Čvrsto vjerujemo da se nalazi među tvojim miljenicima i da nam svojim zagovorom kod tebe može pomoći.

Molimo te da nam po njegovu zagovoru udijeliš zdravlje duše i tijela i očuvaš nas od svakoga zla.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen

Oče naš ...

S dopuštanjem crkvenih vlasti:
Vrhbosanski nadbiskupski ordinarijat Sarajevo,
broj 114/2011.
Župa Sv. Ilije proroka Turčić

Pregršt misli s hodočašća na fra Lovrin grob

Hodočašće je općereligijski fenomen, jedan je od povlaštenih oblika očitovanja vjere, jer je to izvorište na koje se vraćamo da bismo se na tom putovanju osvježili, obnovili i ojačali. Pučka pobožnost u čast fra Lovrinu nastavlja biti povlašteno mjesto, u kojem svi mi ljudi putnici možemo na svoj način doživjeti iskustvo Božje dobrotorne i spasonosne prisutnosti.

Prilikom svakog posjeta grobnom mjestu mučenika fra Lovre Milanovića i našem turističkom groblju provriju u meni mnogobrojne misli i niotkud se pojavi neka posebna inspiracija. Imam osjećaj da bih u jednom trenutku o prošlosti mjesta mogao napisati nekoliko stranica teksta o svemu i svačemu a da apsolutno dovoljno ništa ne kažem.

Naš fra Lovro je konstanta i veliko iščekivanje. On nas dočekuje, ispraća i poziva na novi susret. Pokoji upaljeni lampion upućuje na obilasku i molitve oko njegovog grobnog mjesta.

Na samom groblju, koje je cilj naše procesije, gordo i stameno dižu se stabla borova, koje ne možete ne primijetiti, a koji, kao osiguranje, grandiozno stoje iza i ispred spomen obilježja. Njihove početke nitko ne pamti, a oni su ispratili generacije. Već desetljećima pridonose kraj-obrazu mjesnoga groblja. Bez obzira na brojne slomljene grane i ureze na kori borovi preživljavaju i nastavljaju pružati hlad svakom vjerniku namjerniku. Dižu se u visine, gore, kao da ih nešto s nebom veže, a oko njih sve odiše mirisom prošlosti i uvenulosti, jer su počeli pokazivati zna-

kove starenja. Oni, vjerojatno, čuju, znaju, osjećaju i – najbitnije – pamte. Pamte ljeta, zime, fra Lovrine pučke pobožnosti. Svjedoci su naših života. Poznaju nas i čak ako ih ne vidimo, ne primjećujemo kao bitne, mi smo njima bitni.

Dijelovi borova drveta mogu se povezati sa životnim područjima kod čovjeka. Tako korijenje drveta upućuje na onaj dio naše prirode kojeg nismo svjesni, ali i sve ono na čemu smo gradili svoj identitet. Stablo je naša socijalizacija, odnos prema društvu, dok grane predstavljaju sve naše uloge u životu.

Obično se svi mi tužimo kako ništa ne možemo, smatramo se nevažnima i ništa ne poduzimamo. A svi smo odgovorni. Ništa nije nevažno, pa ni onda kada se takvim čini. U ulozi koju nam je Bog povjerio nema nevažnih niti sporednih uloga. Bog gleda na unutarne, a sve je ostalo sporedno. Važno je da budemo dobri a ne opaki; darežljivi a ne škrti, nesebični a ne egoisti. Sve je drugo beznačajno.

Nitko od nas nije sam na putu, na cesti, nego hodamo stazom svoga života kao hodočasnici. Mi ne težimo nekim izmjeničnim dnevnim ciljevima ili događajima, nego putujemo i težimo k jednom cilju. Naša pučka pobožnost prema mjestu mučeničkog stradanja fra Lovrina simbol je koji upućuje na to da smo mi, svatko osobno, na putovanju prema Gospodinu, svom Stvoritelju, svom prijatelju i Spasitelju, prema Bogu koji nas dobro poznaje i koji nas neizmerno voli.

Na putovanju prema Njemu svatko od nas susreće najprije samoga sebe, ali se ujedno otvara i prema drugima koji s njim hodočaste. Simboličkim zajedničkim hoda-
danjem želimo pokazati da smo na koncu

svi jednaki. Naš ovozemaljski život je hodočašće, mi smo trajno na putovanju – na hodočašću u vječnu Domovinu. Radujemo se da na tom putu nismo sami. S nama je On, Bog naš stvoritelj i Spasitelj.

Hodajući kroz mjesno groblje pogledam u visinu i vidim nekoliko ptica kako preletješe iznad kapele, kao da se opraštaju od mene. Iako se možda neću vratiti neko vrijeme, sva obiteljska povijest živi u mom srcu i prati me kroz moj životni put. Jer, za mene zavičaj nisu samo kuće, drveće, brda ili cvijeće – zavičaj je osjećaj koji me veže uz njih. Osjećaj ljubavi i ponosa, osjećaj koji naše srce uvijek vodi kući, ma gdje bili.

Ivo Ivkić
Turić, Staro Selo

Vjera da Isus po fra Lovri pomaže

Prema kazivanju moga strica Stijepe (rođen 1935. godine u Gornjoj Tramošnici), u jednoj od godina nakon završetka II. svjetskog rata u selu Bosanske Posavine Obudovcu teško se razboljela i dugo bolovala mlađa žena pravoslavne vjere. Tražila je pomoć od pustih liječnika i travara, ali lijeka nije bilo.

Kad je čula za njezinu tešku bolest, njezina poznanica, žena jednog katolika iz Tramošnice, odlučila je jednog zimskog dana posjetiti je. Preporučila je da bolesnici donesu zemlje s groba fra Lovre Milanovića u Turiću, budući da zbog bolesti ona sama nije mogla otići na grob. Ispripovjedila joj je da je fra Lovro mnogima pomogao i da su ozdravili, pa neka i ona pokuša, neće joj odmoći.

Bolesnicu se dojmila preporuka njezine poznanice i, kako je bolest sve više uzimala

Stijepo Puškarić

maha a lijeka nije nigdje bilo, počela je moliti supruga da ode u Turić i donese joj zemlje s fra Lovrina groba. To joj je ostala još jedina nada.

Muš je najprije s nevjericom slušao priču i molbe svoje žene, a onda se dugo opravdavao da nema kad otići u Turić, jer ima mnogo poslova i obveza. Tako je stigla i zima. Žena ga stade sve usrdnije svakodnevno moliti da joj ispuni samo još tu želju, jer sada nema nekih poslova u polju, a ni u kući i oko kuće. I baš onoga dana kad joj je

odlučio ispuniti želju, snijeg je počeo padati ko iz rukava.

Mislio je kako će snijeg poslije podne prestati i zaputi se u Turić preko tadašnjeg Gornjeg Žabara, a današnjeg Pelagićeva. U Žabaru naiđe kraj kuće jednoga svoga dobrog prijatelja i ovaj ga svrati da se kod nje ga malo odmori i zagrije, koju ljutu i kavu popije, pa ima vremena otići i do Turića i opet se na vrijeme vratiti. Međutim, kako su prijatelji zasjeli, raspričali se i već dobro popili, prikrala se večer. Domaćin zato predloži prijatelju da i ne ide u Turić, nego će mu on iza kuće - ispod strehe, gdje još nije snijeg zapadao - iskopati malo zemlje i umotati u platnenu torbu pa neka nosi ženi, a ona neće ni znati da ta zemlja nije s fra Lovrina groba.

Kako rekoše, tako i učiniše. Uzme on od prijatelja vrećicu sa zemljom i po već poduboku snijegu zaputi se kući u Obudovac.

Mračak se već dobro bio spustio kad se sasvim približi kući i iznenada spazi ženu kako ide iz pojate od marve. Sav začuđen upita je gdje je to bila i kako je mogla ustati, a ona mu počne odmah zahvaljivati što joj je ispunio želju i kako je još pred večer osjetila da je ništa ne boli, da je sasvim dobro i da je odlučila ustati i namiriti marvu dok on ne dođe, jer će sigurno biti umoran.

Tako je Bog toga dana, po sluzi svoje fra Lovri, još jednom pokazao kako je i koliko je uistinu važno vjerovati. Zato je i Gospodin naš Isus Krist u mnogim slučajevima, kako kaže Evanđelje, kad je koga ozdravio, govorio: "Vjera te tvoja spasila!"

Fra Jozo Puškarić,
župnik župe Donja Tramošnica

SVJEDOČENJA

Poštovani poštovatelji Sluge Božjega fra Lovre Milanovića,

U procesu beatifikacije veoma su važne dvije vrste svjedočenja ljudi.

Jedna vrst su ispovijesti onih koji su, po njihovu čvrstom uvjerenju, dobili od Boga neku milost po zagovoru Sluge Božjega. O tome oni daju osobno potpisanu izjavu pod prisegom da zaista govore istinu.

Druga vrst je svjedočenje o tzv. fama sanctitatis (glasu o svetosti), tj. o tradiciji spontanog pučkog štovanja Sluge Božjega i prije nego je Crkva pokrenula postupak beatifikacije.

Pozivamo Vas, stoga, da nam šaljete svoja svjedočenja bilo o sjećanju kakva je u Vašoj obitelji ili Vašem kraju bila tradicija fra Lovrina štovanja, bilo o eventualnoj milosti koju ste od Boga primili po fra Lovrinom zagovoru.

Vaša svjedočenja objavljuvat ćemo u ovoj rubrici.

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

FRA LOVRO

Nakladnik: Vicepostulatura sluge Božjega
fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6,
71000 SARAJEVO

Uređuje uredništvo: Ilija Matanović, Mirko Filipović,
Marijan Karaula

Glavni urednik: Marijan Karaula

Lektura: Mirko Filipović

Grafički urednik: Miodrag Spasojević Štrika

Adresa uredništva: Vicepostulatura sluge Božjega
fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6,
71000 SARAJEVO

E-mail adresa: marijan.karaula54@gmail.com

Telefon: +387 (0)33 232 884; mob. 063 294 852

Tisak: SUTON, Široki Brijeg

Novčana se pomoć za proces i glasilo može uplatiti na adresu:
Franjevački provincijalat Bosne Srebrene, Zagrebačka 18, 71000
Sarajevo,

Za tuzemstvo:
Transakcijski račun: 3385702200205779

Za inozemstvo:
Račun: 25016164101
BIC-SWIFT: UNCRBA 22
IBAN: BA393380604815378802

Naziv banke: UniCredit banka d.d. Mostar, Poslovnica Sarajevo,
Zagrebačka 2-4

Svrha: **Za postupak beatifikacije fra Lovre Milanovića**

Ljubav vas mlati i melje i na oganj stavlja

...A on podiže glavu i pogleda na ljude, i muk
zavlada među njima. I snažnim glasom reče:

Kad te ljubav zove, slijedi je,
premda su joj putovi tvrdi i strmi.

A kad vas krila njena ponesu, predajte joj se,
premda vas mač skriven u njezinim perima
može raniti.

A kad vam govori, vjerujte joj,
premda njezin glas može razdrmati vaše snove
kao što sjeverac pustoši perivoj.

Jer, kao što vas ljubav kruni, tako će vas i
razapeti. Jer, koliko vam pomaže da rastete, toliko vas i
potkresava.

Kao što se uspinje na vašu visinu i draga vam
najnježnije grane što dršću na suncu,
tako će vam sići u korijenje i protresti ih dok
prianjaju uza zemlju.

Poput snopova žita ona vas u se sakuplja.

Ona vas mlati da bi vas razgolitila.

Ona vas sije da bi vas lupine vaše oslobodila.

Ona vas melje dok ne pobijelite.

Ona vas mijesi dok gipki ne budete,

A onda vas meće na svoj sveti oganj, da
postanete sveti kruh za Božji sveti pir...

Kahlil Gibran, iz poeme *Prorok*